

Råde
kommune

rade.kommune.no

Handlingsplan for et godt psykososialt skolemiljø Rådeskolen

Innholdsfortegnelse

Hensikten og målet med planen.....	2
Hvor og for hvem gjelder planen?	2
Kapittel 9 A. Elevane sitt skolemiljø	3
Definisjoner	5
Krenkende atferd	5
Mobbing:.....	6
Diskriminering:	6
Rasisme:.....	6
Vold:	6
Utestenging:	6
Uthenging:.....	6
Enkelstående hendelser:	7
Seksuell trakassering:	7
Netthets:	7
Trakassering:.....	7
Baksnakking:	7
Rådeskolen sitt ansvar for å forebygge og stoppe krenkende atferd	8
Alle ansatte på skolen skal sette seg inn i det som står i kapittel 9A i opplæringsloven..	8
Informasjon og opplæring til ansatte ved skolen.....	8
Skolens forebyggende og holdningsskapende arbeid	9
Slik arbeider Rådeskolen med forebyggende arbeid gjennom skoleåret	9
Hva skal skolen gjøre	11
- skolens rutiner for varsling, avdekking og håndtering av krenkende atferd.	
Aktivitetsplikt og handlingsplikt.....	11
Avdekking av krenkende atferd	13
Tiltak for å avdekke krenkende atferd	13
Ansattes observasjonsplikt og handlingsplikt.....	13
Registrering	13
Elevsamtaler	14
Utviklingssamtaler	14
Elevundersøkelsen.....	14
Sosiale medier.....	14
Elever melder fra.....	14
Foreldre melder til skolen	15
Aktivitetsplikt og aktivitetsplan	15
Brukermedvirkning	16
Informasjon.....	16
Informasjon til elever og foresatte	16
Rutine for å informere foresatte i skolemiljøarbeidet	17
Råd og utvalg ved skolene i Råde kommune	17
Elevråd:.....	19
FAU:.....	19
Skolemiljøutvalg:	19
Internkontroll	20

Hensikten og målet med planen

Alle skoler skal ha et trygt og godt skolemiljø som er preget av trivsel, læring og mestring. Denne planen tar utgangspunkt i gjeldende lovverk om elevens psykososiale miljø. Planen har som hensikt å kvalitetssikre arbeidet med å oppfylle kravene i opplæringsloven kapittel 9A.

Kap. 9A presiserer plikten skolen har til å sikre elevenes rett etter § 9A-1 blir oppfylt. Den overordnede bestemmelsen er opplæringsloven § 9A-1 lyder slik:

Opplæringsloven § 9A-1: «Kapitlet gjelder for elever i grunnskolen og den videregående skolen. Kapitlet gjelder også for elever som deltar i leksehjelpordninger og skolefritidsordninger»

Opplæringsloven § 9A-2 «Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring»

Hvor og for hvem gjelder planen?

Retten gjelder i undervisningssituasjonen, på skoleområdet, når eleven er på skoletur og på skoleveien. Ansatte, elever og foresatte skal være orientert om hvilke rutiner og retningslinjer som til enhver tid gjelder. Denne planen gjelder for både skole og SFO. Mål for arbeidet er å skape et godt fysisk og psykososialt miljø for elevene. Alle elevene skal føle seg trygge og det skal være et miljø som er preget av trivsel, læring og mestring. Alle elever skal oppleve en trygg skolehverdag uten å bli utsatt for krenkende atferd.

For å nå dette målet arbeider vi med:

- Tydelig klasseledelse
- Kontinuerlig fokus på klassemiljøet/skolemiljøet
- Tydelige voksne både inne og ute
- Tilsynsordninger
- Elevundersøkelser
- Utviklingssamtaler
- Foreldremøter
- Trivsels- og ordensregler
- Rutiner for å følge opp krenkende atferd
- Elevråd

Målene skal både evalueres og revideres årlig. Til å evaluere dem, vil vi benytte oss av elevundersøkelsen og råd og utvalg ved den enkelte skole.

Kapittel 9 A. Elevane sitt skolemiljø

§ 9 A-1. Verkeområde for kapitlet

Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregåande skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av §§ 9 A-10 og 9 A-11.

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som

arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6. Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Fylkesmannen si saksbehandling.

Kjem Fylkesmannen til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta kva skolen skal gjere for å sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Fylkesmannen skal følge opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjerda til Fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

§ 9 A-7. Det fysiske miljøet

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndighetene til kvar tid tilrår. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

§ 9 A-8. Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet.

Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjømte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

§ 9 A-9. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Definisjoner

Krenkende atferd

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som er uoverlagt eller tilsiktet og rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt handling. Krenkende atferd er handling som utføres uten respekt for andres integritet. Det er viktig å understreke at denne bestemmelsen handler om all krenkende atferd. Mobbing, vold, rasisme og diskriminering er bare eksempler på «krenkjande ord eller handlingar».

Loven gjelder også andre former for krenkende ord eller handlinger, slik som negative, enkeltstående utsagn om en persons utseende, klær, sko, dialekt osv. Krenkende handlinger dekker også enkelte former for unnlattelse. Et eksempel er en elev som blir systematisk utelatt fra lek og andre sosiale sammenhenger blant elevene.

Mobbing:

En person blir mobbet når han eller hun, gjentatte ganger over tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer. Det er en negativ eller aggressiv handling når noen med vilje påfører en annen person skade eller smerte – fysisk kontakt, ved ord eller på andre måter. For å kunne bruke betegnelsen mobbing skal det også være en viss ubalanse i maktog styrkeforholdet: den som blir utsatt for de negative handlingene, har vanskelig for å forsvare seg og er noe hjelpeløs overfor den eller de som plager ham eller henne.

Etter denne definisjonen, som også blir brukt internasjonalt, er mobbing kjennetegnet av disse tre kriteriene:

- 1) Det dreier seg om aggressiv eller ondsinnet atferd
- 2) Gjentar seg og varer ved over en viss tid
- 3) I en mellommenneskelig relasjon som er preget av en viss ubalanse i styrke- eller maktforholdet.

Mobbing inntreffer ofte uten åpenbar provokasjon fra offerets side.

Loven omfatter både direkte mobbing med åpne angrep på offeret, og indirekte mobbing med sosial isolering og utestenging fra gruppa.

Diskriminering:

Diskriminering innebærer at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsdyktighet, trosbekjennelse, hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse. Diskrimineringen kan både være direkte og indirekte.

Rasisme:

Rasisme omfatter diskriminering på grunnlag av «rase», hudfarge eller nasjonalt eller etnisk opphav. Bestemmelsene gjelder også krenkende ord og handlinger som ikke er mobbing, vold, diskriminering eller rasisme, slik som for eksempel enkeltstående ytringer om utseende eller funksjonshemninger.

Ord eller handlinger som i utgangspunktet ikke er ment å være krenkende, vil likevel kunne oppfattes slik. Ulike aldersgrupper og sosiale og kulturelle grupper vil ha ulike normer for atferd. Et utsagn eller en handling som vil være akseptabel innad i gruppen, vil kunne virke krenkende eller skremmende på elever utenfor gruppen. Her kan det være en utfordring å finne balansen mellom humor og krenkelser.

Vold:

Innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

Utestenging:

Innebærer å bli holdt utenfor en gruppe eller klasse der en har naturlig tilhørighet.

Uthenging:

Innebærer at personer blir omtalt med hensikt i å skade eller krenke andre.

Enkeltstående hendelser:

Kan være å bli krenket via ord og/eller handling uten at det er gjentakende.

Seksuell trakassering:

Seksuell trakassering er uønsket oppmerksomhet og handling som er plagsom og skadelig for den som rammes. Som all form for trakassering er det en maktdemonstrasjon, hvor nedverdiggelse eller fornedring på grunn av kjønn er det sentrale. Det er den som oppfatter seg som utsatt for seksuell trakassering som har rett til å definere hva som er uønsket seksualisert oppmerksomhet. Elevene har ulike grenser for hva som oppleves krenkende, og det er elevens egen oppfatning av å bli krenket som bestemmer i hvilken grad ord eller handlinger faller innenfor definisjonen.

Netthets:

Netthets også kaldt digital mobbing er når en person sender krenkende eller truende meldinger på sosiale medier. Digital mobbing kan foregå i det skjulte og anonymt. Vanlige måter å mobbe eller trakassere på nettet kan være å sende sårende eller stygge meldinger og bilder direkte til en person, eller spre det slik at mange kan se det.

Kilde: Medietilsynet

Trakassering:

Trakassering er å forulempe, ergre eller plage og kan ha en rekke forskjellige former. I juridisk sammenheng er trakassering definert som handlinger, unnlatelser eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.

Baksnakking:

Baksnakking er å snakke om personer og ikke til personer. Det er ofte i hensikt å utestenge eller å snakke stygt om noen som ikke er der.

Kilde: Udir

Rådeskolen sitt ansvar for å forebygge og stoppe krenkende atferd

Hele skolemiljøet skal være involvert i arbeidet. Elever, lærere, fagarbeidere/assistenter, øvrige ansatte, råd og organer med foreldre og elever må engasjeres i arbeidet, og alle må få en forståelse for hvor viktig arbeidet mot krenkende atferd er. Alle må få et eierforhold til arbeidet og delta aktivt.

Det vil si at alle skal møtes med respekt, en skal vise omsorg for elevene og stille krav ut fra innarbeidede normer for atferd.

Skolen skal være preget av en felles god praksis blant de ansatte i møte med elevene og foreldrene. Elever må få ros for positiv atferd, men må irettesettes når de går over grensen for uakseptabel atferd.

Alle ansatte på skolen skal sette seg inn i det som står i kapittel 9A i opplæringsloven

Ansvarlig: Virksomhetsleder   **Tidspunkt:** august
Hvordan: gjennomgang av felles regler og lik håndtering for alle ansatte ved oppstarten i august.

Rektor er ansvarlig for at skolens ansatte har en felles forståelse av hva som regnes som krenkende atferd, og skal sørge for at dette gjøres kjent for alle ansatte, elever og foreldre.

Arbeidet mot krenkende atferd og mobbing er viktig og skal være en selvfølgelig del av skolens hverdagsliv. På våre skoler skal vi ha systematisk, bredt basert arbeid for et godt psykososialt miljø. For å sikre kontinuitet må vi ha en oppdatert plan for et godt psykososialt skolemiljø på skolen. Planen skal være kjent for alle, og den skal vise hva de ansatte har ansvaret for.

§ 9A-5 påpeker at det er skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider ved skolen krenker en elev.

Informasjon og opplæring til ansatte ved skolen

Denne informasjonen skal gis til alle ansatte ved skolen, dvs. også sfo ansatte, saksbehandler, renholdere og driftsteknikker.

Hva	Hvordan	Hvem	Når
Gi alle ansatte informasjon om regelverket i kap. 9A	I fellesmøter	Virksomhetsleder	August/september
Hva er et godt psykososialt miljø?	I fellesmøter	Virksomhetsleder	August/september
Informasjon om handlingsplikten	I fellesmøter	Virksomhetsleder/inspektør	August/september
Hva er krenkende atferd?	I fellesmøter	Virksomhetsleder/inspektør	August/ved behov

Plikten til å gripe inn	I team i fellesmøter og vurdere ved behov	Virksomhetsleder	August/september
Varsel til skolens ledelse - Når - hvordan	I fellesmøter/ team og trinn	Virksomhetsleder	August/september
Informasjon til ansatte om forskrift om ordensreglement og skolens egne trivselsregler	I fellesmøter	Virksomhetsleder	August/september
Gjennomgang av «Handlingsplanen for et godt psykososialt miljø»	I fellesmøter	Virksomhetsleder	August/september

Skolens forebyggende og holdningskapende arbeid

Opplæringsloven § 9A -3

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller medhald av kapitlet blir oppfylde. Rektor har ansvar for at dette blir gjort.

- Forebyggende tiltak settes i verk både på skole- og på klasse- eller gruppenivå. Elevene deltar i dette arbeidet.
- Kommunens forskrift om ordensreglement har vedtatt reglement for orden og atferd som del av det organiserte skolemiljøarbeidet.

Slik arbeider Rådeskolen med forebyggende arbeid gjennom skoleåret

Hva	Hvem	Når	Vurderes
Tydlig klasseledelse	Lærere og ledelse	Hver dag	Trinnsamtaler høst og vår
Ordensregler - Skolen - Trinnet/klassen	Alle ansatte og elever	Skal etterleves i hverdagen	Tilpasses til nytt skoleår. September
Gjennomgang av Handlingsplan for et godt psykososialt skolemiljø	Rektor, lærere, og elevråd	Høst	Planen justeres til hvert skoleår. August

Tilsyn i friminutt Skolen er delt i ulike soner. Ansatte som har tilsyn har ansvar for ulike soner og noen enkeltelever som trenger ekstra tilsyn.	Ansatte med vester	Før skolestart, i friminutt og etter skoleslutt.	Egen tilsynsplan. Justeres og vurderes kontinuerlig
Elevsamtaler	Gjennomføres av kontaktlærer	Høst og vår i tilknytning til utviklingssamtalen	Skjema evalueres i kollegiet juni
Elevundersøkelsen Udir	Kontaktlærere og elever 5-7.trinn	Gjennomføres hvert år	Presenteres for FAU i vårsemesteret
Digital dømmekraft Lære elevene nettvett og skape gode holdninger	Kontaktlærer. Kan bruke eksterne: -Barnevakten -Politiet	Gjennomføres hvert år	Elevene har gjennomgang av IKT reglementet hver høst. Tema på foreldremøter.
Ikke anonym spørreundersøkelse På papir	Kontaktlærer/ sosiallærer	September	Oppfølging i etterkant i form av klassens sosialpedagogiske plan.
Helsesykepleier/ sosiallærer Rutiner for gjennomføring av elevsamtaler på faste trinn og oppfølging av enkeltelever ved behov	Samtaler med elever og helsesykepleier	Ukentlig	Ukentlig kontakt mellom ledelse og helsesykepleier/ sosiallærer
Tema på foreldremøter Det arrangeres 2 foreldremøter i året, ett i høsthalvåret og ett i vårhalvåret. Skolemiljøet skal være tema på foreldremøtene.	Kontaktlærer og ledelse.	Høst og vår	Fokus på viktigheten av et godt psykososialt miljø skal være tema på foreldremøtene gjennom hele skoleløpet. Minst en gang hvert år.
Utviklingssamtaler	Kontaktlærer	Høst og vår	Vurderes av teamene etter samtalene.
Klassens time	Kontaktlærer	En gang i mnd.	Vurderes av

-Demokrati -Medborgerskap		gjennom hele året.	kontaktlærere og plangruppe i juni
Elevråd	Elevrådslærer og elevråd	Annenhver mnd. gjennom hele året.	Vurderes av ledelsen/ elevrådslærer i juni
Skolemiljøutvalg Egne retningslinjer	Valgte representanter fra elever, foreldre, kommunen, ledelse og ansatte. (Foreldre og elever skal være i flertall)	Fire ganger i året.	Vurderes i juni
Fadderordning/ Vennskapsklasser Egne retningslinjer for fadderordningen	Alle elever	Gjennom hele året	Følges opp av kontaktlærere
Oppgradering av utemiljøet Gjøre utemiljøet utfordrende og attraktivt, slik at elevene blir aktivisert i friminuttene.	Elevråd, kontaktlærere og ledelse	Alle klasser har faste tidspunkt de rydder ute, gjennom hele året.	Ledelse vurderer behov for trivsel og trygghet
Aktiviteter for trinn og på tvers av trinn. F.eks. turneringer, turer og aktivitetsdager	Lærere	Gjennom hele året.	Ledelse og lærere vurderer hvor ofte det bør gjennomføres

Hva skal skolen gjøre

- skolens rutiner for varsling, avdekking og håndtering av krenkende atferd.

Aktivitetsplikt og handlingsplikt

§ 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø
Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt

skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

Rådeskolen har utviklet to veiledere ansatte skal bruke:

- Veileder: Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø - Opplæringsloven § 9A-4
- Veileder: Skolens skjerpede aktivitetsplikt dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever - Opplæringsloven § 9A-5

Mange situasjoner kan løses ved at den enkelte ansatte griper inn og for eksempel irrettesetter atferden. Dersom vedkommende ansatt anser situasjonen som truende for sin egen helse og sikkerhet, vil handlingsplikten begrense seg til å tilkalle hjelp fra kolleger og eventuelt politi.»

Den som blir gjort kjent med at elev/elever opplever skolen som utrygg eller brudd på elevenes krav om et godt psykososialt miljø, plikter å handle og plikter å referere skriftlig om dette.

Ved henvendelser fra foresatte om bekymringer angående elevens psykososiale miljø, plikter skolen å handle. Skriftlighet er viktig og referater skal skrives.

Handlingsplikten gjelder for alle som er ansatt ved skolen ved at de har et ansettelsesforhold/en arbeidsavtale med skoleeier. I tillegg til skolens undervisningspersonale kan dette for eksempel være fagarbeidere/assistenter, driftsteknikker, kontor- og rengjøringspersonale, samt lærervikarer som inngår midlertidige arbeidsavtaler med skolen. Skolen sørger for at alle ansatte har kunnskap om handlingsplikten og hva denne innebærer.

Ansvarlig: Rektor har ansvar for at de ansatte er gjort kjent med handlingsplikten. Skolen skal jevnlig, og umiddelbart etter alle varsler fra ansatte, kontrollere at handlingsplikten er overholdt. Evt. avvik må beskrives og rettes opp.

Avdekking av krenkende atferd

En systematisk og kontinuerlig kartlegging av skolemiljøet skal sikre at eventuell krenkende atferd, inkludert mobbing, avdekkes så tidlig som mulig.

Skolen skal sikre at elevens subjektive opplevelse kommer fram, og at tiltak settes i gang så raskt som mulig.

Tiltak for å avdekke krenkende atferd

Dette skal være jevnlig tema i personalet, i klassemøter, teammøter, foreldremøter, elevråd, FAU og skolemiljøutvalg.

Ansattes observasjonsplikt og handlingsplikt

Alle ansatte som ferdes i skolens arealer plikter å være oppmerksomme i forhold til skolemiljøet, og varsle, og gripe inn, ved evt. tilfeller av krenkende atferd. Ved mistanke om at en elev oppfatter ord eller handlinger som krenkende, skal den ansatte undersøke saken og gi eleven anledning til å fortelle hva som har skjedd. Dette gjennomføres på en trygg og hensynsfull måte.

Ansvarlig: rektor er ansvarlig for at det gjennomføres undersøkelser, elevsamtaler og at det jevnlig er tema i personalgruppa, elevgruppa og i ulike råd og organ.

Tidspunkt: høst og vår og ved mistanke om behov. **Hvordan:** samtaler, observasjoner og forebyggende arbeid.

Registrering

Skolen har et system for registrering av enkelttilfeller av, og mistanke om, mobbing og krenkende atferd. Systemet sikrer at mønstre med gjentatte hendelser, som hver for seg kan være mindre alvorlige, blir avdekket. Ansatte bruker veileder. Registreringen skal være skriftlig, og rektor skal varsles.

Ansvarlig: alle ansatte og rektor **Tidspunkt:** hele året **Hvordan:** bruk av egne skjema

Elevsamtaler

Kontaktlærer gjennomfører individuelle samtaler med hver enkelt elev hvert semester. Psykososiale forhold er eget punkt i denne samtalen. Mal som er utarbeidet for elevsamtaler benyttes.

Ansvarlig: kontaktlærer **Tidspunkt:** høst og vår **Hvordan:** samtale med alle elevene

Utviklingssamtaler

Kontaktlærer gjennomfører individuelle samtaler med foresatte hvert semester. Psykososiale forhold er eget punkt i denne samtalen. Mal som er utarbeidet for foreldresamtaler benyttes.

Ansvarlig: Kontaktlærer **Tidspunkt:** Høst og vår
Hvordan: samtale med foreldre og elever.

Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen gjennomføres årlig. Resultater som gjelder elevenes psykososiale miljø gjennomgås og presenteres for ansatte, elevrådet, FAU og skolemiljøutvalget. Alle meldinger om mobbing i undersøkelsen følges opp.

Ansvarlig: rektor **Tidspunkt:** februar
Hvordan: presentasjon av resultater, og en plan for videre arbeid.

Sosiale medier

Lærere følger med på elevenes aktivitet på sosiale medier ved dialog med elever og foresatte. Tilfeller av mobbing eller trakassering meldes umiddelbart til skolens ledelse, som behandler meldingen etter fastlagte rutiner.

Ansvarlig: lærere og rektor **Tidspunkt:** gjennom hele året
Hvordan: melde fra til foreldre og arbeide forebyggende i forhold til riktig bruk av sosiale medier.

Elever melder fra

Elevene oppfordres til å melde til skolens ledelse dersom de er vitne til krenkende atferd. Slike meldinger behandles etter fastlagte rutiner. Dersom elever melder om tilfeller av krenkende atferd fra en lærer skal skolens ledelse straks undersøke og hente inn fakta i saken. Blir forholdet bekreftet skal saken behandles som en personalsak etter gjeldende regelverk.

Ansvarlig: rektor **Tidspunkt:** gjennom hele året
Hvordan: samle informasjon og opprette sak.

Foreldre melder til skolen

Foreldre oppfordres til å melde fra dersom de får kjennskap til at eget barn, eller andre elever ved skolen, er eller har vært utsatt for krenkende atferd. Foreldre skal være orientert om at de kan melde saker til Fylkesmannen etter § 9A-6.

Ansvarlig: den som mottar meldingen er pliktig til å handle eller melde videre til ledelse.

Aktivitetsplikt og aktivitetsplan

Råde kommune har i sitt ordens- og oppførselsreglement anført at det ikke skal aksepteres krenkelser i Rådeskolen, herunder mobbing, vold, diskriminering, utestenging og trakassering.

Skolene i Råde driver et kontinuerlig og systematisk arbeid for å skape et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring i henhold til reglene i opplæringslovens kapittel 9A.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering

Skolens forebyggende arbeid innebærer følgende:

- Tilsynsordninger
- Tydelig klasseledelse
- Tydelige voksne både ute og inne
- Foreldremøter
- Elevråd
- Orden- og oppførselsreglement
- Elevundersøkelser
- Det psykososiale miljøet skal være tema på alle utviklingssamtaler

Råde kommune har en plikt til å ha et forsvarlig system, jfr Opplæringslovens §13-10. Dokumentet heter: Skoleeiers forsvarlig system i henhold til Opplæringsloven §13-10.

§ 9 A-2

Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-4

Alle som arbeider på skolen skal følgje med på om elevane eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Skolen skal sørgje for at involverte elever blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skrifttleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak.

Brukermedvirkning

Informasjon

Brukermedvirkning gjennom råd og utvalg skal skje i henhold til krav i opplæringsloven. Skolens plikt til samhandling og involvering med ulike råd og utvalg

Informasjon til elever og foresatte

Skolene i Råde benytter følgende informasjonskanaler ved informasjon om elevenes psykososiale miljø:

- Elevenes ukeplan, sosialt mål
- Foreldremøter
- Elevsamtaler
- Utviklingssamtaler

9 A-8 Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjømte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

Tiltak for å involvere elevene i skolemiljøarbeidet	Tidspunkt	Hvordan	Ansvar	Utført
Velge representanter til elevråd	September	Velges i klassen	Kontaktlærer	
Elevrådsmøter hvor det kommer saker til elevrådet	6 ganger i året	Referat skrives	Elevrådslærer	
Elevrådet skal være kjent med Handlingsplanen for et godt psykososialt skolemiljø.	September	Gjennomgang av planen og innholdet	Elevrådslærer	
Forslag til forbedringer eller	Under elevrådsmø	Forslag kan sendes videre til	Elevrådslærer sammen med	

aktiviteter ved skolen	tene	ledelse eller FAU	elevrådsleder	
Elevrepresentanter i skolemiljøutvalget	Fire ganger i året	Deltakelse i SMU	Rektor	

Rutine for å informere foresatte i skolemiljøarbeidet

Tiltak	Tidspunkt	Hvordan	Ansvar	Utført
Rettigheter etter kap. 9A. - Hva er et godt psykososialt miljø? - Hva er krenkende atferd? - Informasjon om handlingsplikten. - Informasjon om at foreldre kan melde saken til Fylkesmannen § 9A-6 - Retten til å klage	Skolestart	Foreldremøte	Rektor/kontaktlærere	
Informere om Handlingsplanen for et godt psykososialt skolemiljø	Høsten	Foreldremøte	Rektor	

§ 9A-9-tredje ledd

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Råd og utvalg ved skolene i Råde kommune

Alle råd og utvalg er i samsvar med Opplæringsloven Kap.11 § 11-1, 11-2 og 11-4.

Råde kommune har eget reglement for skolemiljøutvalgene.

§ 11-1 Samarbeidsutval ved grunnskolar

Ved kvar grunnskole skal det vere eit samarbeidsutval med to representantar for undervisningspersonalet, ein for andre tilsette, to for foreldrerådet, to for elevane og to for kommunen. Den eine av representantane for kommunen skal vere rektor ved skolen. Elevrepresentantane skal ikkje vere til stades når saker som er omfatta av teieplikt etter lover eller forskrifter, blir behandla i samarbeidsutvalet.

Samarbeidsutvalet har rett til å uttale seg i alle saker som gjeld skolen.

Dersom samarbeidsutvalet får delegert styringsoppgåver frå kommunen, kan kommunen nemne opp fleire representantar til utvalet. Kommunen kan nemne opp samarbeidsutvalet som styre for skolen etter § 11 og § 20 nr. 4 i kommunelova. Dersom kommunen nemner opp eit anna styre for skolen enn samarbeidsutvalet, skal minst to representantar for foreldrerådet vere med i styret. Inga av gruppene elevar, tilsette eller foreldre kan ha fleirtal i styret aleine. Rektor har rett til å møte, tale og komme med framlegg.

Kommunen kan skipe eit felles samarbeidsutval for grunnskole og kommunal barnehage. Etter avtale kan ei tilsvarande ordning etablerast mellom privat barnehage og kommunal skole. Utvalet skal ha to representantar for elevane, ein representant for undervisningspersonalet, ein representant for andre tilsette i skolen, to representantar for dei tilsette i barnehagen, to representantar for foreldrerådet i skolen og to representantar for foreldrerådet i barnehagen. I tillegg til dei representantane for kommunen som følger av første og tredje leddet, kan eigaren av barnehagen nemne opp inntil to medlemmer.

§ 11-1a Skolemiljøutval ved grunnskolar

Ved kvar grunnskole skal det vere eit skolemiljøutval. I skolemiljøutvalet skal elevane, foreldrerådet, dei tilsette, skoleleiinga og kommunen vere representerte.

Skolemiljøutvalet skal vere sett saman slik at representantane for elevane og foreldra til saman er i fleirtal.

Samarbeidsutvalet kan sjølv vere skolemiljøutval. Når samarbeidsutvalet fungerer som skolemiljøutval, må det oppnemnast tilleggsrepresentantar for elevane og foreldra, slik at dei samla får fleirtal.

Elevrepresentantane skal ikkje vere til stades når saker som er omfatta av lovfesta teieplikt blir behandla i skolemiljøutvalet. Når elevane ikkje er til stades, skal foreldrerepresentantane ha dobbeltstemme tilsvarande bortfallet av elevrepresentantane sine stemmer, eller talet på foreldrerepresentantar aukast tilsvarande.

Skolemiljøutvalet skal medverke til at skolen, dei tilsette, elevane og foreldra tek aktivt del i arbeidet for å skape eit godt skolemiljø. Skolemiljøutvalet har rett til å uttale seg i alle saker som gjeld skolemiljøet, jf. kapittel 9a.

§ 11-2 Elevråd ved grunnskolar

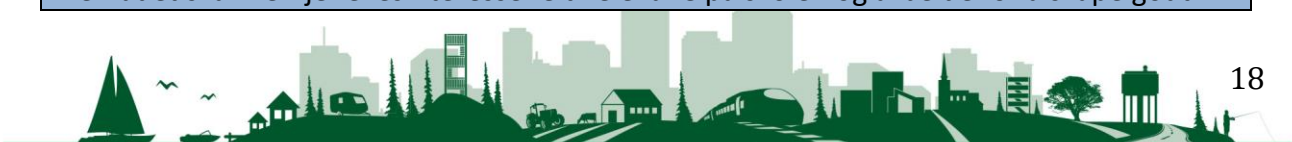
Ved kvar grunnskole skal det for årstrinna 5-7 og for årstrinna 8-10 vere eit elevråd med representantar for elevane. Kommunen fastset talet på elevrepresentantar.

Representantane skal veljast seinast tre veker etter at skolen har teke til om hausten.

Ein medlem av undervisningspersonalet på skolen skal ha som oppgåve å hjelpe elevrådet i arbeidet. Denne elevrådskontakten har møte- og talerett i elevrådet.

Leiaren for elevrådet kan kalle inn til møte i rådet i samråd med elevrådskontakten. Rådet skal i alle høve kallast inn når ein tredel av medlemmene i rådet eller rektor krev det.

Elevrådet skal fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape godt

lærings- og skolemiljø. Rådet skal også kunne uttale seg i og komme med framlegg i saker som gjeld nærmiljøet til elevane.

§ 11-4 Foreldreråd ved grunnskolar

På kvar grunnskole skal det vere eit foreldreråd der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer.

Foreldrerådet skal fremje fellesinteressene til foreldra og medverke til at elevar og foreldre tek aktivt del i arbeidet for å skape godt skolemiljø. Foreldrerådet skal arbeide for å skape godt samhald mellom heimen og skolen, leggje til rette for trivsel og positiv utvikling hjå elevane og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet.

Foreldrerådet vel eit arbeidsutval. Arbeidsutvalet vel to representantar med personlege vararepresentantar til samarbeidsutvalet. Leiaren for arbeidsutvalet skal vere den eine av representantane.

Elevråd:

Elevrådet består av elever fra 4.-7.trinn på barneskolene og elever fra 8.-10.trinn på ungdomsskolen. Elevene blir valgt innen tre uker etter skolestart. En lærer leder elevrådsarbeidet og har ansvar for å hjelpe elevrådet i arbeidet. Elevrådet velger selv leder og nestleder.

FAU:

Rådet består av foreldrene ved den enkelte skole. Hver klasse velger en representant til FAU. Medlemmene velger leder, nestleder, sekretær og kasserer. FAU arbeider for å skape et godt samarbeid mellom hjem og skole og skal legge til rette for trivsel og positiv utvikling hos elevene.

Skolemiljøutvalg:

Består av to elever, to foreldrerepresentanter, en ansatt, rektor og politisk representant. Foreldre og elever er i flertall. Utvalget skal gi råd til skolen i arbeidet med skolemiljøet, men har ikke rett til å fatte bindende vedtak. Skolemiljøutvalget kan be skolen sette inn tiltak for å bedre det fysiske og det psykososiale miljøet på skolen. Elevene skal ikke være tilstede når det er saker som krever taushetsplikt.

Tiltak	FAU	Skolemiljøutvalg	Ansvar	Tidspunkt
Opplæring				
Rettigheter etter kap. 9A: - Hva er et godt psykososialt miljø? - Hva er krenkende atferd? - Informasjon om handlingsplikten. - Hva er en	Gjennomgang av plan for skoleåret	Gjennomgang av plan for skoleåret	Rektor	Skolestart

henstilling? - Hvordan skal henstillinger håndteres? - Retten til å klage				
Varsle				
- Varsle råd og utvalg om saker som har betydning for skolemiljøet	Orientering og drøfting	Orientering og drøfting	Rektor	Løpende
-Informere om enkelthendelser	Informasjon	Informasjon	Rektor	Løpende
Delta i planlegging og gjennomføring				
- Planlegging og gjennomføring av miljøtiltak for skoleåret	Drøfting og gjennomføring av tiltak	Orientering	Rektor	Høst
Delta i evaluering og revidering				
Evaluering og revidering av forskrift om ordensreglement og skolens egne trivselsregler.	Drøfting og revidering	Orientering	Rektor	Høst
Evaluering og revidering av handlingsplan mot krenkende atferd og mobbing	Drøfting og revidering	Drøfting og revidering	Rektor	Juni

Internkontroll

Rådeskolen benytter programmet 13.10.no som årshjul for internkontroll for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.

